جمهوری اسلامی ایران
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور

معاونت پژوهش، برنامه‌ریزی و سنجش مهارت

دفتر پژوهش، طرح و برنامه‌ریزی درسی

استاندارد شایستگی

رانندگی اتوبوس برون‌شهری

Intercity Coach Driver

گروه شغلی

حمل‌ونقل زمینی

کد ملی استاندارد

۸۳۳۱۱۰۰۰۲۱

تاریخ تدوین استاندارد: ۱۴۰۴/۶/۱۵

شناسنامه استاندارد شایستگی

استاندارد شایستگی راننده اتوبوس برون‌شهری با کد ۸۳۳۱۱۰۰۰۲۱ با مشارکت خبرگان حرفه‌ای، صاحبان مشاغل، مربیان و کارشناسان برنامه‌ریزی درسی تدوین و در جلسه مورخ ۱۴۰۴/۶/۱۵ گروه شغلی حمل‌ونقل زمینی بررسی و به تصویب رسید و در سامانه ملی استاندارد مهارت بارگذاری گردید.

کلیه حقوق مادی و معنوی این استاندارد متعلق به سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور بوده و هرگونه سوء استفاده مادی و معنوی از آن موجب پیگرد قانونی است. از صاحبنظران، متخصصان، صاحبان مشاغل و خبرگان حرفه‌ای دعوت به عمل می‌آید با ارسال نقطه نظرات اصلاحی خود، در انطباق بیشتر این استاندارد با نیازهای فعلی و آینده بازار کار، مشارکت نمایند.

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور

معاونت پژوهش، برنامه‌ریزی و سنجش مهارت

دفتر پژوهش، طرح و برنامه‌ریزی درسی

تهران، خیابان آزادی، نبش خیابان خوش جنوبی

تلفن: ۶۶۵۸۳۶۲۸- ۰۲۱

ایمیل: rpc@irantvto.ir

سامانه ملی استاندارد مهارت: rpc.irantvto.ir

تعاریف اصطلاحات بکار رفته در این استاندارد

شایستگی؛ توانایی انجام کار در محیط‌ها و شرایط گوناگون به طور موثر و کارا برابر استاندارد می‌باشد.

کد؛ مجموعه‌ای از اعداد برگرفته از سند بین‌المللی طبقه بندی مشاغل ISCO-2008 و شناسه‌های قراردادی است که به منظور شناسایی استانداردها تعیین می‌شود.

حرفه؛ مجموعه‌ای از چند شغل همگن که در یک گروه بزرگ دسته‌بندی شده، در مبانی و اصول مشترک بوده و در طبقه‌بندی شغل و حرف در یک سطح مهارت و تخصص قرار می‌گیرند.

استاندارد شایستگی؛ نقشه کاری شامل مولفه‌های شایستگی، استاندارد عملکرد و تجهیزات و ابزار مورد نیاز برای انجام کار در شغل و حرفه مورد نظر می‌باشد.

شرح استاندارد؛ بیانیه‌ای شامل مهم‌ترین عناصر یک شغل یا شایستگی از قبیل جایگاه، کارها، ارتباط با مشاغل دیگر در یک حوزه شغلی، مسئولیت‌ها، شرایط‌کاری و استاندارد عملکرد مورد نیاز می‌باشد.

مراحل کار؛ مراحل کار از تجزیه و تحلیل حرفه، وظایف و تکالیف کاری نشات گرفته و نشان دهنده مرحله یک کار عملی بوده و قابل اندازه گیری و مشاهده می باشد.

استاندارد عملکرد؛ سطح قابل قبول برای انجام یک کار در یک حرفه یا شغل را استاندارد عملکرد کار می‌نامند. که شامل انجام کار با استفاده از تجهیزات، ابزار و مطابق با استانداردهای کاری ملی و بین المللی می‌باشد.

اعتبار؛ تعیین کننده ارزش آموزشی هر شایستگی است و هر واحد آن معادل ۳۰ ساعت آموزش می‌باشد.

سطح مهارت؛ نشان دهنده سطح مهارت مطابق ۴ سطح سند ISCO-2008 است.

سطح ایسکد مورد نیاز؛ نشان دهنده حداقل سطح آموزش مورد نیاز برای کار درسطح مهارت خاص مطابق با سند ISCO-2008 می‌باشد.

مولفه‌های شایستگی؛ شامل اجزای شایستگی دانش، مهارت و نگرش مورد نیاز برای انجام کار در شغل و حرفه مورد نظر می‌باشد.

دانش؛ حداقل مجموعه‌ای از معلومات نظری و توانمندی‌های ذهنی لازم برای رسیدن به یک شایستگی است که می‌تواند شامل علوم پایه، تکنولوژی و زبان فنی باشد.

مهارت؛ حداقل هماهنگی بین ذهن و جسم برای رسیدن به یک توانمندی یا شایستگی است که معمولاً به مهارت‌های عملی ارجاع می‌شود.

نگرش؛ مجموعه‌ای از رفتارهای عاطفی که برای شایستگی در یک کار مورد نیاز است و شامل مهارت‌های غیرفنی و اخلاق حرفه‌ای می‌باشد.

ایمنی و بهداشت؛ مواردی است که عدم یا انجام ندادن صحیح آن موجب بروز حوادث و خطرات در محیط کار می‌شود.

توجهات زیست محیطی؛ ملاحظاتی است که در هر شغل باید رعایت شود تا کمترین آسیب به محیط زیست وارد گردد.

تجهیزات، ابزار و مواد مصرفی؛ حداقل امکانات مورد نیاز برای اجرای آموزش مطابق استاندارد شایستگی است.

عنوان حرفه: رانندگان اتوبوس و تراموا	**کد:** ۸۳۳۱
عنوان استاندارد شایستگی: راننده اتوبوس برون‌شهری	**کد:** ۸۳۳۱۱۰۰۰۲۱

شرح استاندارد

راننده اتوبوس برون‌شهری فردی است که وظیفه جابجایی مسافران را به وسیله اتوبوس در جاده‌های برون‌شهری کشور به عهده دارد. راننده در حین جابجایی مسافران باید مهارتهای رانندگی ایمن، رانندگی تدافعی و مدیریت شرایط اضطراری را داشته باشد و مقررات راهنمایی و رانندگی را نیز رعایت نماید. راننده باید ضمن احترام به حقوق مسافران، رفتار مناسب و حرفه‌ای با مسافران داشته و بر سوار و پیاده شدن مسافران در اتوبوس نیز نظارت نماید. همچنین باید دانش و مهارت بازرسی فنی و نگهداری و تعمیرات خودروی خود را هم داشته باشد تا ضمن سرویس و نگهداری آن در زمان بروز نقص فنی نسبت به تعمیرات اولیه آن اقدام نماید. دارنده صلاحیت حرفه‌ای در این شایستگی به عنوان دارنده صلاحیت حرفه‌ای در شایستگیهای راننده مینی‌بوس برون‌شهری و راننده سواری کرایه برون‌شهری تلقی می‌گردد ولی برعکس آن صادق نیست.

مراحل کار

۱. رانندگی ایمن
۲. رانندگی تدافعی و مدیریت شرایط اضطراری
۳. بازرسی، نگهداری و تعمیرات خودرو
۴. مدیریت مسافران و توشه

استاندارد عملکرد

رانندگی اتوبوس برون‌شهری با رعایت مقررات راهنمایی و رانندگی (داشتن گواهینامه رانندگی پایه یکم) و بر اساس استانداردها و دستورالعملهای سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای در حوزه حمل‌ونقل مسافر برون‌شهری

ویژگی‌های کارآموز ورودی:

حداقل میزان تحصیلات: پایان دوره اول متوسطه(پایان دوره راهنمایی)

حداقل توانایی جسمی و ذهنی: داشتن سلامت کامل جسمی و ذهنی

مهارت‌های پیش‌نیاز: داشتن گواهینامه رانندگی پایه یکم صادره توسط پلیس راهنمایی و رانندگی فراجا

صلاحیت‌های حرفه‌ای مربیان :

الف: مهارت: دارا بودن گواهینامه رانندگی پایه یکم صادره توسط پلیس راهنمایی و رانندگی فراجا

ب: دانش تخصصی: موارد زیر قابل قبول است:

۱- لیسانس مکانیک با حداقل ۲ سال سابقه کار در امور فنی وسایل نقلیه،

۲- لیسانس در یکی از رشته‌های مهندسی (برق، عمران، صنایع) با حداقل ۵ سال سابقه کار در امور مرتبط با حمل‌ونقل عمومی (برون‌شهری یا درون‌شهری)،

۳- فوق دیپلم اتومکانیک دارای دیپلم اتومکانیک هنرستان با حداقل دو سال سابقه کار در امور فنی وسایل نقلیه یا امور مرتبط با حمل‌ونقل عمومی (برون‌شهری یا درون‌شهری)،

۴- فوق دیپلم حمل‌ونقل دارای دیپلم حمل‌ونقل هنرستان با حداقل دو سال سابقه کار در امور فنی وسایل نقلیه یا امور مرتبط با حمل‌ونقل عمومی (برون‌شهری یا درون‌شهری)

سطح مهارت شایستگی: سطح ۳ (سه) مهارت

سطح ایسکد مورد نیاز: پایان دوره متوسطه

اعتبار: یک (۱) واحد

ردیف	مراحل کار	مولفه‌های شایستگی
۱	رانندگی ایمن	دانش: – صنعت حمل‌ونقل جاده‌ای – قوانین و مقررات رانندگی – سیستم فنی خودروهای مسافری – اصول اخلاق حرفه‌ای در رانندگی – انواع برداشت و نگرشهای اشتباه در رانندگی – مفاهیم و فرآیندهای بازرسی – انواع راه و هندسه جاده‌ها – عوامل خطرآفرین در جاده‌ها
		مهارت:

ردیف	مراحل کار	مولفه‌های شایستگی
		– بکارگیری مهارتهای دیداری مناسب – مدیریت فضای پیرامون خودرو – کنترل و تنظیم سرعت
۲	رانندگی تدافعی و مدیریت شرایط اضطراری	دانش: – روش رانندگی تدافعی – روش درک خطر – انواع عواملی که در طول رانندگی باعث عدم تمرکز راننده می‌شوند – انواع اقدامات اولیه امداد و نجات و کمکهای اولیه – مفاهیم اولیه مواد خطرناک
		مهارت: – انجام اقدامات مناسب در زمان لغزش و سر خوردن اتومبیل، انحراف از مسیر، از کار افتادن ترمز، ترکیدن لاستیک و حوادث مشابه با تکیه بر اصول رانندگی تدافعی – انجام بررسی و درک خطرات محتمل در جاده‌ها – انجام اقدامات مناسب در هنگام برخورد با راننده پرخاشگر در جاده‌ها – نحوه رسیدگی به مصدومان با توجه به اصول امداد و نجات – انجام اقدامات مناسب در مواجهه با حادثه منجر به جرح / فوت – مدیریت صحنه تصادف – رانندگی در شرایط آب و هوایی مختلف
۳	بازرسی، نگهداری و تعمیرات خودروهای مسافری	دانش: – انواع و مراحل بازرسی فنی خودروهای مسافری – انواع خرابیهای معمول در وسایل نقلیه مسافری – مباحث رانندگی اقتصادی
		مهارت: – بازرسی پیش از حرکت / پس از اتمام سفر

ردیف	مراحل کار	مولفه‌های شایستگی
		– بازرسی در حین سفر – بازرسی فنی دوره‌ای (موارد مرتبط با معاینه فنی) – تشخیص عیوب و نگهداری از سیستم فنی – انجام اقدامات مناسب در شرایط بروز نقص فنی – بهره‌گیری از اصول رانندگی اقتصادی در جهت افزایش بهره‌وری، کاهش هزینه و مصرف سوخت و ...
۴	مدیریت مسافران و توشه	دانش: – قوانین و مقررات جابجایی مسافر – روشهای تکمیل انواع فرمها و گزارشات – مشخصات فنی و ویژگیهای ناوگان مسافری کشور – انواع شاخصهای انضباطی رفتاری و اجتماعی موثر در جایگاه حمل‌ونقل مسافری – قوانین و مقررات مرتبط با قاچاق در حمل‌ونقل جاده‌ای – ضوابط حمل انواع توشه – انواع اقدامات و حرکات غیر مجاز در طول سفر – انواع عوامل تاثیرگذار در تصادفات رایج و پرتکرار در وسایل نقلیه مسافری – سامانه‌های پایش هوشمند
		مهارت: – بکارگیری اصول اخلاق حرفه‌ای در برخورد با مسافران – رعایت پوشش مناسب و استفاده از لباس فرم – انجام اقدامات مناسب در جهت جلوگیری از سوء استفاده از خودرو به منظور قاچاق کالا و یا انسان – انجام اقدامات ایمنی مناسب در زمان سوار و پیاده شدن مسافران – نظارت بر استقرار مناسب مسافران در داخل خودرو – نظارت بر رعایت نکات ایمنی توسط مسافران در طول سفر

ردیف	مراحل کار	مولفه‌های شایستگی
		– اجرای صحیح عملیات توقف و اطمینان از امنیت مسافران

نگرش

– نگرش پیشگیرانه در جهت افزایش ایمنی در رانندگی

– اصلاح نگرشهای اشتباه و رایج در هنگام رانندگی

– درک صحیح تاثیر شاخصهای انضباطی رفتاری و اجتماعی بر جایگاه حمل‌ونقل مسافری

– رعایت اخلاق حرفه‌ای در برخورد با مسافران و رعایت پوشش مناسب

ایمنی و بهداشت

– رعایت بهداشت فردی و پوشش مناسب در ساعات کاری

– حفظ سلامت شغلی

– درک خطرات محتمل در جاده‌ها و شناخت راهکارهای مواجه با شرایط خطر بر پایه مفاهیم رانندگی تدافعی

– مسئولیت خطیر راننده در قبال حفظ امنیت مسافران و رعایت نکات ایمنی در رانندگی

توجهات زیست محیطی

– مدیریت اقتصادی مصرف سوخت

– انجام فرآیند تعمیرات و نگهداری با توجه به ملاحظات زیست محیطی

– عدم استفاده از اتوبوس آلاینده هوا و محیط زیست

تجهیزات		
ردیف	عنوان	مشخصات فنی
۱	اتوبوس	استاندارد
۲	سیستم کامپیوتر	استاندارد
۳	ویدئو پروژکتور / مانیتور	استاندارد
۴	زنجیر چرخ و فنر یا طناب	استاندارد– اتوبوسی

مواد		
ردیف	عنوان	مشخصات فنی
۱	روغن موتور	استاندارد
۲	نمونه فرمهای مربوطه	استاندارد
۳	ضد یخ	استاندارد
۴	فیلتر هوای اتوبوس	استاندارد

ابزار		
ردیف	عنوان	مشخصات فنی
۱	ابزار ایمن‌سازی توشه و بار همراه مسافر	استاندارد
۲	جعبه کمکهای اولیه	استاندارد
۳	ابزار اطفای حریق	استاندارد
۴	آچار	تمامی نمره ها
۵	پمپ گریس	استاندارد